

Európa 1979 végén

Lesznek majd generációk, amelyek visszatérve korunkra, csodálkoznak fogunk: miért kellett nekünk karácsonykor a béke megőrzésének szükségességéről írni? Ma még így van: a szeretet ünnepén beszélni kell a veszélyekről is. Nem valami tehetetlen panaszkodás diktálja a szavakat, hanem a meggyőződés, hogy nemcsak szükséges, lehet is cselekedni. Ma még rá kell mutatni mindarra, ami alááshatja az emberiség nyugalmát.

Európában élünk, s bár tudjuk, hogy valamilyen földrész sorsa összefügg a miénkkel, mégis az érint bennünket legközelebből, ami itt történik.

Soha Európa életében nem volt olyan hosszú, békés korszak, mint a mostani. Több mint három évtized telt el a második világháború óta, s ez az időszak valami teljesen új jelenségre hívta fel a figyelmet, nevezetesen arra, hogy amíg a népek tartós barátságára régen csak naiv álmodozók, magányos próféták képzeletében élt, most valóságá vált. A világmevetű társadalmi változások, a tudomány, a technika, a gazdaság nagyon is közelre fogható tényezői teszik lehetővé ezt. És szükségessé is. Nemcsak azért beszélünk ma békés egymás mellett életről, mert az szívből óhajtott, jó dolog, hanem azért is, — sőt elsősorban azért —, mert a feltételei ennek már létrejöttek.

Különösen az utóbbi évtized európai fejleményei bizonyítják ezt. Nemcsak azért tekintünk vissza a hetvenes évekre, mert jól esik az enyhülés tényeit számbavenni. Ezeknek az esztendőknél a tanulságai érvényesek a mára és a nyolcvanas évekre is. Mi történik? Kiderül, hogy a fölfegyverzetségi mai szintjén egy európai háború a résztvevők pusztulásával járna. Ugyanakkor a modern gazdaság szinte parancsolja, megköveteli az együttműködést, akár az energiaellátást tekintjük, akár a közlekedést, akár a környezet védelmét, akár a nagy és mind terjedelmesebb piacokat követelő korszerű tömegtermelést. Az országok egyre inkább egymásra vannak utalva. Ez az egymásrautaltság a kor egyik döntő jellemvonása, ezért alakultak ki a nagy gazdasági szövetségi rendszerek, ezért jönnek létre államközi szerződések, ezért növekszik a kereskedelmi csere, szaporodnak az ipari kooperációk, jelennek meg olyan árucikkek egy-egy országban, amelyek „szülőhelyéről” az emberek azelőtt jószerivel nem is hallottak.

Lehet, kissé prózáinak, túlságosan józannak, ide nem illőnek tűnik a szeretetteljes ajándékozások ünnepén olyan száraz témákról beszélni, mint tömeges ártermelés, közlekedés, levegőtisztaság, — de hát a béke tekintélyes mértékben ilyesmik műlik. Ma már többet, jobbat a népek csak közösen, egymás segítségével érhetnek el.

De a béke és az együttműködés korszaka nem úgy köszönt be — nem úgy fog beköszönteni, hogy egyik nap bejelentik eljöttét, és másnap reggel itt lesz a tökéletes, az általános, a mindenre és mindenre érvényes harmónia. Folyamat ez, hosszú, olykor fájdalmas, csalódásokkal, visszaesésekkel, buktatókkal teli út. Lehetőség, de nem ga-

rancia. Sok még az érdekellentét, osztályok, csoportok és államok között. Nemcsak együttműködés ez, hanem verseny is. A haladás küzdelme az elavulttal, az új a régivel. Ne várjuk, hogy az egymással ellentétes ideológiát valló, politikai szemléletűekben eltérő, más-más gazdasági rendszerben élő, különböző hagyományokat tisztelő államok máhol-holnapra kéz a kézben haladjanak. Együttműködések és feszültségek bonyolult szövevénye a világ. Így van ez még a családokon, a kisebb közösségeken belül is, hát még a sokkal többfajta ellentétől szabadt nemzetközi terepen. Csak arra kell ügyelni — ehhez szükség van a diplomácia művészetére, a politikai bölcsességre és a higgadt erőre —, hogy az egyensúly megmaradjon, az együttműködés elemei legyenek túlsúlyban, a nézeteltérések soha ne lépjenek túl a veszélyt jelző piros vonalon.

Eppen ez az egyensúly kerülhet veszélybe most. Nemcsak a gazdaság prózai, hanem a fegyverkezés rideg tényeiről is szólni kell. Az egyensúly nélkülözhetetlen része — és belátható ideig még az is marad — a két társadalmi rendszer fegyveres erőinek kiegyenlítetttsége, mindegyik fél földrészünkön. Az atlanti szövetség országai viszont éppen most fogadtak el olyan határozatot, amely ezt az egyensúlyt a felborulással fenyegeti. Rakéták, amelyek Nyugat-Európában óhajtanak elhelyezkedni, a béke és az együttműködés korszakának beköszöntét veszélyeztetik. Következésképpen, ha a szocialista országok azt akarják, hogy az eddigi együttműködést és az enyhülést biztosító egyensúly megmaradjon, nekik is kell új rakétákat gyártaniuk. Ilyenformán folytatódik, sőt erősödik a fegyverkezési verseny.

Mi hát a megoldás, ha egyszer a fegyveres erők is hozzátartoznak a két világ kapcsolatszerkezetéhez? Tudjuk, egyelőre nem képezhető el, belátható időn belül belülről nem teremthető meg a fegyver nélküli világ, de a katonai egyensúly alacsonyabb szinten igenis létrehozható. Természetesen az élet zajlik tovább, az enyhülés döntő jellemvonása, ezért alakultak ki a nagy gazdasági szövetségi rendszerek, ezért jönnek létre államközi szerződések, ezért növekszik a kereskedelmi csere, szaporodnak az ipari kooperációk, jelennek meg olyan árucikkek egy-egy országban, amelyek „szülőhelyéről” az emberek azelőtt jószerivel nem is hallottak.

Lehet, de nem ga-

TATÁR IMRE

Számvetés és feladatok

(Folytatás az 1. oldalról.)

nyen továbbfolytatható, de népgazdaságilag nem előnyös szerkezetű termelés folytatására. A számítások szerint az átrendezés folyamatosan lehetővé teszi, hogy a későbbiekben a termelés, és általában a gazdaság növekedési üteme újból gyorsuljon.

Aggodalmas megjegyzéseket lehet hallani a belső felhasználás erőteljes visszafogásával kapcsolatban. Tartanak attól, hogy a beruházások mérséklése, az átrendezéshez szükséges feltételek megteremtésétől foszt meg bennünket, és hogy olyan építőipari szervezetek kerülnek visszafelállításra, amelyeket később — amikor a beruházások újból növekvő ütemben jelentkezhetnek — nehéz lesz majd az igényeknek megfelelően felfejleszteni. Nem mindenben alaptalan ez az aggodalom. A jelenlegi helyzet azonban erre a visszafogásra kényszerít bennünket. A beruházások csökkentése nélkül nem tudnánk az anyagi erőinket összpontosítani az egyensúlyi helyzet javítását legközvetlenebbül szolgáló fejlesztések gyorsítására. A felszabaduló építőipari kapacitásokat fel kell használni a legfontosabb fejlesztéseink gyorsítására, valamint olyan feladatok, mint például felújítás, karbantartás stb. megvalósítására.

Vannak bizonytalanságok a közgazdasági szabályozókban végrehajtott jelentős változások várható hatásait illetően is. Nyilvánvaló, hogy minden újtól, még ki nem próbálttól van idegenkedés, esetenként félelem is. Az 1968-ban végrehajtott gazdasági reform végrehajtásának tapasztalatai mutatják, hogy gazdasági egységeink minden jelentős — a közgazdasági szabályozókban végbement — változáshoz rövid idő alatt tudnak alkalmazkodni. Nagyobb fennakadásokat a gazdálkodás menetében ez ideig a legjelentősebb szabályozóváltozások sem okoztak. A központi gazdaságirányító szervek nem kezelik mereven a szabályozókat. Ha a gyakorlat tapasztalatai alapján szükségessé válik, rugalmas intézkedésekkel a szükséges módosításokat végrehajtják. Nyilvánvaló, hogy a gazdasági egységek vezetői (minél kisebb egységről van szó, annál inkább áll ez) jól nem tudják kellően áttekinteni a változások várható következményeit. Tapasztalataink szerint nagy a fogékonyság az új iránt, erőteljes alkalmazkodási készség és képesség mutatkozik meg. Minden reményünk megvan ahhoz, hogy a kezdeti bizonytalankodás után jól tudnak alkalmazkodni az új szabályozók által teremtett közgazdasági környezethez.

Nem mindenki érti a veszteséges termelőtevékenység visszaszorításának indokoltságát. Egyesek féltik ettől a lakosság ellátását bizonyos megszokott árucikkekkel, mások a megszokott munkahelyüket látják veszélyeztetve. A veszteséges tevékenységet folytató termelőegységeket időt és segítséget kapnak helyzetük megváltoztatására. Ha kellő öntevékenységet és alkotókészséget mutatnak fel, a ve-

szélyek rövid idő alatt elhárulnak fejük fölül. A gazdaságtalanul tevékenykedő termelőegységek meghatározott átmeneti ideig — csökkenő mértékben — kapnak állami támogatást tevékenységük gazdaságossá tételére. Ott, ahol a vezetői, illetve dolgozói kollektíva nem tudja megteremtetni a feltételeket az eredményes gazdálkodáshoz, szervezeti intézkedéseket is foganatosítani kell. A termelőkapacitásokat, valamint a dolgozókat olyan tevékenységre szükséges átállítani, esetenként átképezni, amely népgazdaságilag hasznosabb.

IV.

Szűkebb hazánk, Csongrád megye vezető szervei is elkészítették számvetésüket az 1979-es évről, meghatározták a tennivalókat az 1980-as évre. A Csongrád megyei pártbizottság december 22-én megtartott ülésén megtárgyalta területünk gazdaságának 1979. évi fejlődéséről szóló jelentést és meghatározta a jövő évre a gazdaságpolitikai irányelveket. A megyei tanács december 19-i ülésén jóváhagyta az 1980. évi költségvetést és fejlesztési előirányzatokat. E tárgyalások anyaga részben már nyilvánosságra került, részben a közeli napokban fog megjelenni a sajtóban. Ezek alapján megyénk lakossága megfelelően tájékozódhat szűkebb hazánk ez évi gyarapodásáról és a továbbfejlődés irányáról.

A kép itt is hasonló mutatókat, mint országosan. Bár a termelés növekedésének üteme mérséklődött, de előre láthatólag mind az ipar, mind a mezőgazdaság, valamint az építőipar nagyobb teljesítményt produkál, mint az előző években. Figyelemre méltó, hogy megyénk gazdaságában is megkezdődött az áttérés az új követelményekhez. Javult a termelőtevékenység hatékonysága. Az anyagi termelés mindhárom fő ágazatában a termelés növekedésének forrása teljes egészében a munka termelékenységének emelkedése. Kevesebb dolgozóval valósították meg a termelőegységek növekvő feladataikat. A népgazdasági követelményeknek megfelelően jelentősen növekedett azoknak a termékeknek a mennyisége, amelyek minden piacon egyformán jól értékesülnek. Ennek is tulajdonítható, hogy a termelés növekedésének ütemét jóval meghaladta a külföldi piacokon értékesülő termékek szaporodása. Dicsérendő, hogy kibontakozott az egyszerű takarékoskodás az anyaggal és energiával. A nyersanyagellátás akadozása ellenére tudták tervcélkitűzéseiket teljesíteni a vállalatok. A termelés növekedését a villamos és a gázenergia fajlagos felhasználásának csökkenésével érték el.

Mezőgazdaságunkat ebben az esztendőben a szokásosnál jóval több negatív természeti hatás érte. Ennek ellenére — várhatóan — összességében nem fog csökkenni az előző évekhez képest, sőt, talán valami kicsi-

vel még növekedni is fog. Az őszi betakarítású növények termelésének jelentős fokozásával, valamint az állattenyésztés erőteljes fejlesztésével a kalászos gabonák és egyes más növényfélések nagymértékű visszaesését döntő részben pótolták. Kukoricából rekordtermést értek el gazdaságaink. Sertésből soha nem tapasztalt nagy létszámmal rendelkezik megyénk. Elismerésre méltó, hogy viszonylag rövid idő alatt a tejtermelést felfuttatták. A néhány év előtti 2600 literrel ebben az évben összevetve átlagban már 3400 literre emelkedett az egy tehénre eső tejtermelés.

Az eredmények sorában a legjelentősebbek közé tartozik, hogy településeink jelentős létesítményekkel gazdagodtak ez év során is. Külön újságírók lehetne megtölteni az év során üzembe helyezett új létesítmények ismertetésével.

Gyarapodott megyénk lakossága is. Bár a jövedelmek növekedése az országoshoz hasonlóan, nálunk is mérséklődött, mégis előreláthatóan a kereskedelmi forgalom meg fogja haladni az előző évet. A lakosság vagyoniának gyarapodását bizonyítja, hogy előreláthatólag 500 millió forinttal növekszik a takarékbetét-állomány. Az életkörülmények javulását jelentősen segítette a több mint négyezer új lakás építése. A lakosság kultúrálódását segítette a szentesi tévéadó kettes műsort sugárzó berendezésének üzembe helyezése, a szegedi és csongrádi ifjúsági ház, és számos más egyéb létesítmény megvalósítása.

Az eredmények mellett gazdasági építőmunkáinkban helyileg is mutatkoztak hibák, fogyatékságok. Nem haladott kellő ütemben a gyümölcsfeldolgozó program végrehajtása. Elmaradás mutatkozik a komplex vízrendezési tervek teljesítésénél. Számos, pénzforrással is lefedezett létesítmény befejezése húzódik át a következő évre részben az építőipari kapacitás elégtelensége, részben beruházási tevékenységünk hibái miatt.

A következő esztendő — mint országosan általában — főlünk is feszítettebb munkatempót követel. Gyorsítani szükséges a folyamatban levő beruházásokat. Erőteljesebben kibontakoztatni a termékszerkezetátalakításért folyó tevékenységet. Nagyobb arányban növelni minden területen a munka hatékonyságát és az egyszerű takarékoskodást. A termelési áttérések miatt több erőfeszítést kell tenni a lakosság folyamatos ellátásának biztosítására. Minden területen vannak olyan konkrét célkitűzések, amelyek nagyobb figyelmet, erőfeszítést, szívesebb munkát követelnek.

Az ez évi és a korábbi évek, valamint évtizedek vívmányaira építve — mint országosan, így nálunk is — minden feltétel megvan ahhoz, hogy a mutatók átmeneti nehézségeket legyűrjünk, biztosítsuk az életszínvonal stabilitását, szolgáljuk a népgazdasági egyensúly javítását, megteremtjük a feltételeket a fejlett szocialista társadalom gyorsabb ütemű építéséhez.

Az iráni nép nem ellensége az amerikai népnek

● New York, Teherán (AP, Reuters)

Kurt Waldheim ENSZ-főtitkár ötödik jelentését küldött a Biztonsági Tanács tizenöt tagjának, s ebben beszámol az amerikai-iráni válság megoldása érdekében tett erőfeszítéseiről. A főtitkár véleménye szerint nincs remény az amerikai tüzök gyors szabadon bocsátására. Az ennek érdekében tett főhívásai, köztük a Khomeini ajatollal küldött személyes karácsonyi üzenete, a jelek szerint nem jártak eredménnyel.

A jelentés megállapítja, hogy a világszervezet főtitkára a tüzögy kezdete óta állandó kapcsolatban áll Donald McHenry amerikai ENSZ-nagykövettel és Cyrus Vance külügyminiszterrel.

„A bíróság elé állítják azokat az amerikai tüzöket, akikről bebizonyosodik, hogy kémtevékenységet folytattak — közölte szombaton Khomeini ajatollah három, Qum-ba látogató francia parlamenti képviselővel. Hozzátette, hogy az iráni nép nem

ellensége az amerikai népnek, de a vádlottakpadjára fogják ültetni a kémnek bizonyuló tüzöket, valamint Amerikát, a CIA-t és a SAVAK-ot is.

Khomeini szavaiban teheráni megfigyelők annak megerősítését látják, hogy csak egyes tüzöket állítanak bíróság elé, a többiek még esetleg szabadon engedik. Az iráni rádió szerint Szadeh Ghodbzadeh iráni külügyminiszter ezzel kapcsolatban közölte, hogy nemzetközi nagyesküdszék segíti majd a bírók munkáját.

Három amerikai pap indult vasárnap este New Yorkból Iránba, hogy karácsony este a teheráni nagykövetségen misét mondjon az amerikai tüzöknak.

● Tokió (MTI)

Japán elfogadja az Egyesült Államok által javasolt Irán elleni gazdasági szankciókat, amennyiben a Biztonsági Tanács megszavazza azokat — jelentette a Kyodo hírtüskönyv tókioi külügyminisztériumi forrásokra hivatkozva.

Elutazott a Szovjetunióból az angolai delegáció

● Moszkva (MTI)

Hazautazott tegnap, vasárnap Leningrádból az angolai párt- és állami delegáció, amely Jose Eduardo dos Santosnak, az MPLA-Munkapárt elnökének az Angolai Népi Köztársaság elnökének vezetésével az SZKP KB és a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének meghívására hivatalos baráti látogatást tett a Szovjetunióban.

A vendégeket Leningrád pulkovói repülőterén Grigorij Romanov, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja, a leningrádi területi pártbizottság első titkára, Mihail Georgadze, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének titkára, Lev Zajkov, a leningrádi városi tanács elnöke és más hivatalos delegátusok búcsúztatták.

Szovjet katonai küldöttség Hanoiban

● Hanoi (TASZSZ)

Pham Van Dong, a Vietnami Kommunista Párt KB Politikai Bizottságának tagja, a Vietnami Szocialista Köztársaság miniszterelnöke vasárnap Hanoiban fogadta azt a szovjet katonai küldöttséget, amely a Vietnami Néphadsereg megalakulásának 35. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségsorozat vendé-

gként tartózkodik Vietnamban. A szovjet katonai küldöttséget Szergej Gorskov tengernagy, honvédelmi miniszterhelyettes, a szovjet haditengerészet főparancsnoka vezeti. Pham Van Dong fogadta a kubai, a laoszi és a kambodzsai fegyveres erőkhöz küldöttjeit is.